

תוכן עניינים

1	שער א': כללי
1	פרק א': הדין
1	1. סעיפים 65א עד חוק הירושה, התשכ"ה-1965
6	2. תקנות הירושה (אגרות הרשם לענייני ירושה), התשנ"ח-1998
8	3. תקנות הירושה, התשנ"ח-1998
35	פרק ב': מינוי רשם לענייני ירושה וכישורים
37	פרק ג': הצהרת על זכויות היורשים - סעיף 66 לחוק
39	שער ב': תובענה בענייני חוק הירושה
39	פרק א': עילת התובענה וסמכות מקומית
45	פרק ב': בקשה לתן צו קיום צוואה או צו ירושה - סמכות מקומית
71	פרק ג': דרכי ההורשה
71	1. כללי
71	2. צוואה
72	3. ירושה על-פי דין
72	4. פתיחת תיק בירושה
73	5. אגרות הרשם לענייני ירושה
74	6. בקשות בענייני ירושה
77	שער ג': הרשם לענייני ירושה - סמכויות
77	פרק א': הרשם לענייני ירושה - מינוי
77	1. כללי
77	2. מינוי רשם הירושה
79	פרק ב': סמכויות הרשם לענייני ירושה
79	1. כללי
79	2. צוואה בפני רשות

79	3. שמירת צוואות המופקדות אצל הרשם
81	4. קביעת מותו של אדם
	5. תיקון טעות סופר בצוואה ותיקון צו ירושה או צו קיום צוואה
81	6. מתן צו ירושה או צו קיום צוואה
82	7. סמכות חקירת המצהירים בבקשה למתן צו
95	8. הסמכות למחיקת הבקשה מחמת חוסר מעש המבקשים
95	9. מתן הצו על-ידי הרשם
96	10. הודעה על הסתלקות
96	11. קביעת הוצאות
96	12. מינוי מנהל עזבון וחיובו בערובה
96	13. נוסח צו הירושה ושינויו
99	14. הסתלקות מהעזבון
100	15. אישור בקשות היורשים
100	15.1 סמכות כללית
100	15.2 עריכת צוואה בפני רשות
100	15.3 שמירת נכסי העזבון
100	15.4 מינוי מנהל עזבון
	15.5 אישור הליכים בענייני ירושה הנוגעים לקטין או פסול-דין
102	16. סופיות צו הירושה
103	17. הוצאות הכרוכות בניהול הליך ירושה
103	18. ערעור
106	19. שמירת דינים
106	20. סמכות בינלאומית והמשפט הבינלאומי הפרטי
109	פרק ג': כתבי הטענות בתובענות בענייני ירושה - סדרי דין

109.....	1. מספר העתקים
109.....	1.1 המצאה ליועץ המשפטי לממשלה
112.....	1.2 העתקים בהגשת התנגדות
112.....	1.3 העתקים בבקשה לצו ירושה או צו קיום צוואה
112.....	2. פירוט מסמכים מצורפים
112.....	2.1 תצהיר
113.....	2.2 צירוף מסמכים מיוחדים לבקשה לצו ירושה או צו קיום צוואה
115.....	2.3 צירוף מסמכים מיוחדים להתנגדות לבקשה בענייני ירושה או התנגדות למינוי מנהל עזבון
115.....	2.4 חובת התרגום
115.....	3. זהות הצדדים
115.....	3.1 בקשה על-ידי מי שאינו יורש
117.....	3.2 הצדדים לדיון
118.....	3.3 הצדדים בעת העברת בקשה לצו קיום מהרשם לבית-המשפט לענייני משפחה
118.....	3.4 הצדדים בתובענות בענייני ירושה
118.....	3.5 המצאה
119.....	פרק ד': סודיות באשר למפורט בצוואות שהופקדו אצל הרשם לענייני ירושה
121.....	פרק ה': סדרי דין הנוגעים להבאת ראיות
123.....	פרק ו': העברת הדיון מהרשם לענייני ירושה לבית-משפט לענייני משפחה
123.....	1. כללי
123.....	2. הוגשה התנגדות לבקשה
125.....	3. זהות הצדדים להליך

126.....	4. טיב ואופי הצוואה
126.....	5. סעיף סל - שיקול-דעת הרשם
126.....	6. סדרי הדין בהעברת הדין
	פרק ז': הגשת התנגדויות - סעיף 67 לחוק הירושה - סמכויות הרשם לענייני ירושה
129.....	1. הדין
129.....	2. כללי
133.....	3. הארכת מועד להגשת התנגדות
137.....	4. היעדר זכות העמידה
137.....	5. תניית הסילוקין בצוואה
	6. האם למשיב 4 יש מעמד להגשת התנגדות בהיותו "מעוניין בדבר"
138.....	על-פי סעיף 67 סיפא לחוק הירושה
	פרק ח': מתן צו ירושה וצו קיום על-ידי בית-המשפט - סעיף 67א לחוק
145.....	1. ראיות - סעיף 68 לחוק הירושה
153.....	2. הוכחת תעודות חוץ - סעיף 30 לפקודת הראיות
162.....	פרק י': תכנם של צו ירושה וצו קיום - סעיף 69 לחוק
167.....	פרק י"א: שינויים לאחר מות המוריש - סעיף 70 לחוק
169.....	פרק י"ב: כוחם של צו ירושה וצו קיום - סעיף 71 לחוק
175.....	1. כללי
175.....	2. זכויות בדירה
176.....	פרק י"ג: תיקון וביטול של צו ירושה ושל צו קיום - סעיף 72 לחוק
177.....	1. הדין
177.....	2. כללי
179.....	

189.....	3. שיהוי בתובענה לביטול צו ירושה
189.....	4. הגדרת צד "מעוניין בדבר"
189.....	5. ביטול צו קיום צוואה
189.....	6. הליך תיקון או ביטול צו ירושה או צו קיום צוואה מוסדר במסגרת הוראות סעיף 72(א) לחוק הירושה
190.....	7. בקשה לקיום צוואה שהוגשה בחלוף שלוש עשרה שנים ממועד פטירת המנוח
191.....	8. שאלת תוקף צו הירושה שניתן
191.....	9. המערערים לא הצביעו על עובדה חדשה המצדיקה התערבות בצו הירושה שניתן ביחס לעזבון המנוח
192.....	10. סעיף 72 לחוק הירושה מאפשר אמנם לבית-המשפט לחרוג מכלל סופיות הדיון, אולם בו בזמן הוא מעניק לבית-המשפט שיקול-דעת שלא להיזדקק לבקשת התיקון או הביטול שנועדה לשנות צו קודם, מהטעמים המנויים בו
192.....	11. בקשת המשיבים לתיקון צו הירושה הוגשה שנתיים לאחר שניתן צו הירושה המקורי. לכל המאוחר ידעו המערערים על תוכנו של צו הירושה המקורי באוקטובר 1985, מועד בו הוגשה התובענה נשוא הערעורים ואשר אליה צורף צו הירושה הנ"ל כנספח. יוצא, איפוא, כי המערערים הישהו את בקשת התיקון לפחות במשך תקופה של שנה וחצי. להשתוות ניכרת זו לא ניתן כל הסבר, קל וחומר הסבר סביר
193.....	12. חזרה מהסתלקות וביטול צו הירושה
193.....	13. האינטרסים המוגנים בכל אחת מההוראות החוק הנ"ל, סעיף 6 וסעיף 72 לחוק הירושה, הינם שונים
194.....	

14. על הטוען להיותו "מעונין בדבר" להוכיח אינטרס ממוני אובייקטיבי של ממש בעזבון בהווה ולא בעתיד. לא די באינטרס ערטילאי סובייקטיבי 194

15. צירוף תצהיר לבקשה לביטול צו ירושה - עסקינן בפגם פרוצידוראלי 194

16. שיהוי והתיישנות בני 13 שנה 195

17. על-אף שהבקשה הוגשה בחלוף של כמעט שנתיים מיום מתן צו הקיום, בית-המשפט מצא כי אין בעובדה זו כדי לחסום בפני התובעות את זכות הגישה לערכאות 196

18. הגשת בקשה לביטול צו ירושה הוגשה בחלוף שלושה חודשים - מלחמת לבנון השניה ופגרת בית-המשפט 197

19. חרף השימוש הלשוני בתקנה 27(א) לתקנות הירושה "המבקש תיקון או ביטול של צו ירושה או של צו קיום יגיש בקשה בכתב..." הרי נראה שהבקשה תובענה היא, ולפיכך יש לפתחה כתובענה - יש תמיכה לכך גם בהוראת תקנה 27(ד) לתקנות הירושה 197

20. אכן פסק-דין בדיני ירושה אינו בהכרח סופי שכן סעיף 72 לחוק הירושה מאפשר פתיחת שערי הדיון מחדש, אף עם חלף הרבה זמן כפי שהתרחש כאן. ברם, בסופו-של-דבר על בית-המשפט לבחון את החומר ולהכריע בו 198

21. בפסק-דינו, קבע בית-המשפט המחוזי כי הדין הוא עם המשיבים. לא היה מקום להיעתר לביטולו של צו הירושה. זאת, מחמת השיהוי הניכר בהגשת הבקשה ובהיעדר הסבר מניח את הדעת לשיהוי. המבקש לא גילה דבר קיומה של צוואה ברשותו אלא אך לאחר למעלה משנה וחצי משנודע לו לראשונה על כוונת המשיבים להגיש בקשה לצו ירושה. אין המדובר בשיהוי קצר אלא בשיהוי ניכר. הערעור נדחה 198

22. בדין קבע בית-משפט קמא שהשיקולים הצדיקו את דחייתה על-הסף של הבקשה השנייה לביטול צו קיום הצוואה. בבקשה לא ניתן כל הסבר מניח את הדעת לשאלה, מדוע נערכו הבירורים בעניינה של ד"ר פטריגין זמן רב מאוד לאחר שניתן צו קיום הצוואה. יש לזכור, כי הבקשה למתן צו קיום הצוואה - אליה צורף המסמך הרפואי - הוגשה בשנת 1996, ואילו הבירורים בעניינה של ד"ר פטריגין מול משרד הבריאות נערכו בשנת 2005. הערעור נדחה.....198
23. כבר נקבע כי השיהוי נמדד מהמועד שבו נתגלתה למבקש העובדה החדשה המצדיקה את תיקון הצו או את ביטולו, ולא ממועד פטירתו של המצווה.....199
24. צו קיום צוואה או צו ירושה דינם כדין פסק-דין, כך שכללי סופיות הדיון חלים גם עליהם. חרף זאת, איפשר המחוקק בסעיף 72 לחוק הירושה את תיקונם או ביטולם אם יתברר לבית-המשפט או לרשם לענייני ירושה כי קיימות נסיבות או עובדות שלא היו ידועות לו בעת מתן הצו המצדיקות את התיקון או הביטול.....199
25. סעיף 70 לחוק הירושה ("שינויים לאחר מות המוריש") למול סעיף 72 לחוק הירושה ("תיקון וביטול של צו ירושה ושל צו קיום").....199
26. בית-המשפט שוכנע כי במקרה דנן המבקש נהג בשיהוי בלתי-מוצדק של למעלה מ-6 שנים.....205

27. בית-המשפט סבר כי יישום הוראת סעיף 72 לחוק הירושה ייעשה לרוב בשני שלבים: הראשון, בחינת טיבה, מהותה ומשקלה הלכאורי של העובדה החדשה. רק אם בכוחה של עובדה לכאורית זו, אילו הייתה מובאת לפני בית-משפט או הרשם לענייני ירושה קודם למתן הצו, כדי לגרום בהכרח למתן צו שונה, כי אז יבחן בית-המשפט קיום שאר הדרישות. הדבר משול לקיומה של עילה לכאורה, שבהיעדרה יש להורות על סילוקה של תובענה על-הסף. בתנאי זה עמדה בקשת הביטול דנן. מכאן ואילך יש לבחון את שאר התנאים וביניהם האם יש לקבל את אותה טענה או עובדה שלא הובאה קודם ככונה. במקרה דנן יש לברר את אמיתות הצוואה. עד לנקודה זו הרי שאין חולק כי נטל הבאת הראיה מוטל על מבקש הביטול207

28. שיהוי של חודש ימים207

29. יש לנקוט בהליך עצמאי - סעיף 72 לחוק הירושה208

30. לשון החוק מבהירה מפורשות, כי היסוד להידרש לבקשה נעוץ בעובדות או בטענות שלא היו בזמן מתן הצו. ברי, כי דבר קיומה של צוואה מאוחרת הוא בבחינת עובדה שלא הייתה לפני כב' הרשם בטרם ניתן הצו, ובוודאי שלו הייתה מונחת עובדה זו בפניו, ספק רב אם היה ניתן צו הקיום כפי שניתן. זאת, ללא כל קשר לטענותיהם של המבקשים בהליכים שלפני208

31. לאיזו ערכאה הסמכות העניינית לדון בתביעה לביטול צו קיום צוואה שניתן לפני למעלה מ- 30 שנה בבית-משפט מחוזי?208

פרק י"ד: הגנת רוכש בתום-לב - סעיף 73 לחוק.....215

פרק ט"ו: סמכויות הממונה הארצי, אי-תלות, סמכויות חקירה ומרשם ארצי - סעיפים 73א עד 73ד לחוק.....217

פרק ט"ז: הוצאות - סעיף 74 לחוק225

פרק י"ז: מסירת צוואה לרשם לענייני ירושה - סעיף 75 לחוק227

פרק י"ח: הודעה על צוואה - סעיף 76 לחוק 229

שער ד': הנהלת העזבון וחלוקתו וסמכויות הרשם לענייני ירושה 231

פרק א': מבוא..... 231

פרק ב': הגדרת המונח "עזבון" והנכסים הנכללים בעזבון 233

פרק ג': אמצעים לשמירת העזבון - סעיף 77 לחוק 237

1. כללי 237

2. מינוי מנהל עזבון על-ידי נושה של אחד מיורשי המנוחים 247

פרק ד': מינוי מנהל עזבון - סעיף 78 לחוק וסמכות הרשם לענייני ירושה 249

פרק ה': כשרות להתמנות - סעיף 79 לחוק 257

1. כללי 257

2. "יחיד" 258

3. מנהל עזבון שאיננו תושב ישראל - "בעל עניין" 258

4. "תאגיד" 258

פרק ו': הסכמה להתמנות כמנהל עזבון - סעיף 80 לחוק 261

פרק ז': הוראות המוריש - סעיף 81 לחוק 263

פרק ח': הליכי בית-המשפט - סעיף 81א לחוק 275

פרק ט': תפקידים - סעיף 82 לחוק 277

פרק י': הוראות בית-משפט ובקשה למתן הוראות - סעיף 83 לחוק ותקנה 40 לתקנות..... 289

פרק י"א: פרטת עזבון - סעיף 84 לחוק 295

פרק י"ב: שומה - סעיף 85 לחוק 299

פרק י"ג: השקעת כספים והדרכים להשקעת כספי עזבון - סעיף 85א לחוק 301

שער ה': הפקדת צוואה ומסירתה לרשם לענייני ירושה 321.....

321..... פרק א': הפקדת צוואה

327..... פרק ב': מסירת צוואה לרשם לענייני ירושה

335..... פרק ג': הודעה על צוואה

337..... פרק ד': בדיקת המרשם

339..... פרק ה': צוואה בפני רשות

339..... 1. כללי

340..... 2. צוואה - תקנה 23 לתקנות הנוטריונים

341..... 3. עשיית צוואה בפני רשות - תקנה 7 לתקנות הירושה